

c/o Birthe Weijola
Pajakatu 18
65300 Vaasa
050-323 9037

Vaasan kaupunki / kaavoitus
PL 2, 65101 Vaasa
kaavoitus@vaasa.fi

MIELIPIIDE LAAJAMETSÄN OSAYLEISKAAVAN LUONNOKSESTA

Vaasan ympäristöseura ottaa kantaa Laajametsän osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan paikallisena ympäristöjärjestönä, jonka tavoitteisiin kuuluu luonnon- ja ympäristösuojelun edistäminen Vaasassa ja Mustasaarella.

Kaava-alueen luontoarvot

Kaava-alue on (pohjois- ja länsireunoja lukuunottamatta) laaja, pääosin pirstoutumaton metsäalue, joka on arvokas ja Vaasa-Mustasaaren seudulla hupeneva luonnonvara sinällään. Tällaisten alueiden säilyttämiseen rakentamisen ulkopuolella kannustavat muun muassa valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.

Alueen sisällä on myös luonnontilaisuuden tai lahoppuustoisuuden perusteella erityisen arvokkaita metsiä ja soita. Pohjanmaan mittakaavassa huomattavia vanhan metsän keskittymiä löytyy sekä kaava-alueen pohjois- että eteläosasta. Kyseiset alueet on tunnistettu aikaisemmissa luontoselvityksissä.

Lähtötiedot

On valitettavaa, että taustatiedoissa mainittu Vaasan Laajametsän luonto- ja maisemaselvitys 2017 ei kuulu siihen aineistoon, joka on asetettu julkisesti nähtäville. Tämä vaikeuttaa osallisten perehtymistä kaavahankkeeseen. Pyyntöstä tämä selvitys kuitenkin toimitettiin meille sähköpostitse.

Vuoden 2017 luonto- ja maisemaselvityksessä ei ole riittävän tarkasti selvitetty alueen metsiin liittyviä luontoarvoja. Luontoselvityksen luontotyyppiä sisältää listan alueella esiintyvistä luontotyypeistä. Lisäksi on etsitty luonnonsuojelulain, metsälain ja vesilain mukaisia luontotyyppisiä. Selvitysaineisto ei kuitenkaan sisällä sellaista informaatiota, jonka perusteella pystyisi päättelemään, onko alueella luontotyyppisiin tai lajistoon liittyviä merkittäviä luontoarvoja. Selvityksestä ei käy ilmi kasvillisuuskuvioiden puuston kehitysluokka, luonnontilaisuus tai lahoppuun esiintyminen, vaikka nämä metsien rakennetekijät ovat olleet keskeisiä vanhojen kangasmetsien arvottamistekijöitä jo 1990-luvun alussa valmistellusta vanhojen metsien valtakunnallisesta suojeluohjelmasta lähtien.

Ei ole selvitetty METSO-kriteerejä täyttävien metsien esiintymistä (Syrjänen ym 2016), uhanalaisten tai silmälläpidettävien luontotyyppien esiintymistä (Raunio ym 2008), luontodirektiivin

priorisoituihin luontotyyppien kuuluvien boreaalisten luontometsien esiintymistä tai vanhaa metsää indikoivien lajien esiintymisiä. Tällaiset esiintymät olisivat kangasmetsävaltaisella alueella auttaneet paikallistamaan monimuotoisuuden kannalta arvokkaimmat kohteet.

Alueen uhanalaislajisto on selvitetty riittämättömästi huomioiden joidenkin alueen metsien luonne ns. vanhoina metsinä. Lajiryhmistä vain linnusto on selvitetty kattavasti. Luontotietopohjan monipuolistamisen takia olisi perusteltua selvittää myös alueen edustavimpien vanhan metsän luonteisten alueiden käväkäs- ja jäkälälajistoa.

Luontoselvityksen lähtötiedoissa mainitaan vuonna 2009 valmistuneet Vaasan-Mustasaaren Logistiikkakeskuksen luontoselvitykset (Ramboll), jotka koskevat kaava-alueen eteläosaa. Selvityksessä ei ole kuitenkaan hyödynnetty kaikkia tämän selvityksen tuloksia. Vuoden 2009 selvitykset ovat olleet ilmeisen laadukkaita ja monipuolisia. Metsien luontoarvoja on selvitetty sellaisilla kriteereillä, jotka tunnistavat myös kangasmetsien luontoarvoja (esimerkiksi lahoppuustoisuus ja puuston luonnontilaisuus). Selvityksissä on tunnistettu kaava-alueen eteläosassa sijaitseva noin 20 hehtaarin vanhan metsän alue ja siihen liityvä vanhapuustoinen ja vesitaloudeltaan luonnontilainen suo ja näitä ehdotetaan maankäytön suunnittelussa huomioitaviksi alueiksi. Tämä ehdotus on syytä noudattaa kaavaehdotuksessa.

Kaavaluonnos

Kaavaluonnoksen keskeinen ongelma on pohjois-eteläsuuntaisen ekologisen käytävän kapeus ja paikoittellen heikko laatu. Käytävä on noin 500 metrin matkalta vain noin 100 metriä leveä, ja noin 750 metrin matkalta vain noin 150 metriä leveä.

Säilyvien ekologisten yhteyksien tulee olla riittävän laajoja. Asiantuntijajulkaisut (mm. Väre & Krisp 2005: Ekologinen verkosto ja kaupunkien maankäytön suunnittelu) suosittavat, että tällaisten yhteyksien minimileveys "*väljemmällä esikaupunkialueella tulee olla vähintään 250–300 metrin levyisiä toimia*ksen". Käytävä tulee laajentaa täyttämään tätä suositusta.

Käytävä on erityisesti sen eteläpäässä täysin kelvoton liito-oravalle ja muille lajeille, jotka tarvitsevat puustoisien yhteyden. Liito-oravan näkökulmasta käytävä katkeaa leveään tuoreeseen avohakkuuseen, sekä vähän pohjoisempana uuteen tiehen sekä sen vieressä olevaan avohakkuuseen.

Koska käytävän eteläosa rajautuu idässä kuntarajaan ja lännessä moottoripyörärataan, puustoisien yhteyden puute tulee kompensoida säästämällä riittävän leveä (vähintään 50 metriä) puustoinen yhteys viereisellä T/kem -alueella. Tämän olemassaolevan yhteyden sijainti on merkitty liitteenä olevalle ilmakuvalla. Puustoista yhteyttä on syytä kehittää leveämmäksi, kuin mitä se tällä hetkellä on.

Myös käytävän pohjoisosasta löytyy kohta, jossa puustoinen yhteys jää heikoksi tien ja käytävällä sijaitsevan pellon takia. Tässä kohdassa käytävä on syytä laajentaa sisällyttämään siihen sen länsipuolella olevaa metsäreunaa. (kts. liitteenä olevaa ilmakuvaa).

Koska kaikki kaava-alueen metsät koostuvat melko kapeista alueista, niiden säilyminen puustoisina on syytä varmistaa käyttämään säilyttävää kaavamerkintää ja -määräystä. M-merkinnän sijaan on syytä käyttää MY-merkintää ainakin niillä alueilla, joilla on todettu luontoarvoja (mm. liito-oravan

elinpiiriä ja vanhan metsän arvoja). Alueen kaavamääräykseen on syytä sisältää seuraava lause:
"Maisemaa muuttavaa maanrakennustyö, puiden kaataaminen ja muu niihin verrattava toimenpide on luvanvaraista siten kuin MRL 128§:ssa on säädetty".

Ekologiselle käytävälle voidaan antaa myös seudullisen merkittävän ekologisen väylän /ekomerkitä. Alla on ehdotus sen kaavamääräykseksi:

"Merkinnällä on osoitettu väylä, jonka toimivuus on turvattava. Sen on toteutettava tavalla, joka turvaa eläinten liikkumismahdollisuudet.

Alueen puustoa on kehitettävä eri-ikäisenä metsän sisällä, ellei luontoarvojen säilyttäminen vaadi muunlaista käsittelyä. Alueella voidaan harjoittaa metsätaloutta. Ulkoilureittejä lukuun ottamatta muu rakentaminen alueella on kielletty.

Maisemaa muuttavaa maanrakennustyö, puiden kaataaminen ja muu niihin verrattava toimenpide on luvanvaraista siten kuin MRL 128§:ssa on säädetty".

Muiden kaavan ongelmien osalta viittaamme liitteenä olevaan ilmakuvaan ja sen merkintöihin.

Matti Tuomaala
Puheenjohtaja

Lasse Villanen
Sihteeri

Liite: Ilmakuva, johon kaavaluonnoksen ongelmat on merkitty

